

empirika bude provádění terénních výzkumů. Kromě problémů konkrétních integrací v oblasti pod kontrolou sil Spojených národů zůstává u většiny traumatizovaného obyvatelstva problém strachu a nedůvěry. Bude potřeba velké schopnosti výzkumníka, aby se obnovila komunikace s obyvatelstvem těch oblastí, které byly zasaženy válečným ničením. Je jisté, že několik generací sociologů-urbanistů se nebude moci zabývat výzkumem základních problémů typických pro relativně stabilní systémy, jako je komparativní analýza čtyř urbanistických aglomerací v Chorvatsku, proces urbanizace, dominantní společenské procesy a podobně.

Zatímco sociologové-urbanisté, stejně jako ostatní lidé s humanitním vzděláním, byli v období bezprostředních válečných příprav a kulminace válečných konfliktů v podstatě pasivními pozorovateli, v poválečném období by mohla jejich úloha mít neocenitelný význam. Když nic jiného, alespoň by mohli zabránit chybám, jejichž následky by mohly být dalekosáhlé. Nejvíce by mohli pomoci při *sociální reintegraci obyvatelstva* a při normalizaci každodenního

života v oblastech se smíšeným obyvatelstvem. Už dnes o tom existují detailně propracované vědecko-výzkumné projekty. Patrný je zájem chorvatské vlády o co nejméně bolestný přechod od válečných do poválečných podmínek života. Přese všechno u různých "subjektů rozhodování" je patrná až trochu patologická přecitlivělost na ideologické dědictví starého režimu. Tím se v souladu s úsilím nového režimu, aby všechno začalo od "a", a jeho averzí k samosprávě, zbytečně odkládá vydání jednoho základního zákona - zákona o místní samosprávě. Na závěr je třeba dodat: zatímco v každodenní politické diskusi je vyzdvižována naše příslušnost k Evropě, zatímco armáda novinářů, publicistů a historiků neustále dokazuje, že Chorvaté od nepaměti patřili do Evropy, a ne na Balkán, je potřeba rušit staré i nové mýty a profesionální činností napomoci vytváření *otevřené společnosti*, protože jen tak můžeme vstoupit do Evropy. A navíc: cesta do západní Evropy vede jedinečně přes Evropu střední.

Andreja Stojkovič
(přeložila Ilona Slepíčková)

Publikace výsledků sčítání lidu, domů a bytů 1991

Od června 1992 začnou vydávat ústřední statistické orgány republik publikace výsledků sčítání - xerokopie výstupních sestav z počítače, doplněné stručným metodickým textem. Publikace budou vycházet nejdříve za okresy, jejich města, obce a základní sídelní jednotky postupně podle průběhu zpracování, později za republiky. Všechny publikace budou prodávány, vypublikovány budou všechny zpracované výsledky. Předpokládaná cena činí zhruba 1 Kčs za tiskovou stránku.

A. Publikace výsledků za okresy (*okresní soubory dat*)

1. *Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti - okres...* Podrobné údaje o obyvatelstvu (věkové složení, rodinný stav, sociální složení, národnost, náboženské vyznání, ekonomická aktivita, plodnost žen), o domech (druh, stáří, vybavenost, vlastník, velikost), o bytech (podle druhu domu velikost, kategorie

vybavení, zalidnění bytu, úroveň bydlení), o domácnostech (druh, složení podle počtu členů a závislých dětí, podle věku a sociální skupiny osoby v čele). Vždy jde o tabulky kombinačního třídění. Stejná publikace bude za města nad 50 tis. obyv. a za kraje. Rozsah 59 tabulek na 205 stránkách, cena 140,- Kčs.

2. *Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti - město...* Zúžený obsah publikace A.1. za 362 měst a částí statutárních měst ČR a 137 měst SR do 50 tis. obyvatelů. Rozsah 31 tabulek na 102 stránkách, cena 74,- Kčs.
3. *Okresní publikace s podrobnými údaji za jednotlivé obce.* Kombinační zpracování dat o obyvatelstvu, domech, bytech a domácnostech v 17 dílčích tabulkách na sestavách OB 1 a OB 2 (vždy 2 stránky za každou obec). Rozsah podle počtu obcí v okrese, cena 90,- Kčs
4. *Okresní publikace s údaji za základní sídelní jednotky.* Vybraných 50 hlavních údajů za všechny obce, části obcí a základní

sídelní jednotky (urbanistické obvody ve vybraných městech a sídelní lokality v ostatních obcích). Rozsah podle počtu obcí a ZSJ v okrese (40-80 stránek) cena 58,- Kčs.

5. Okresní publikace *se sumarizací údajů za obce a sídelní lokality* podle typů a velikostních skupin - na sestavách OB 1 a OB 2; stejná publikace bude i za kraje. Rozsah kolem 60 stránek, cena 60,- Kčs.

Všechny tyto publikace dostanou příslušná okresní oddělení Českého, resp. Slovenského statistického úřadu; jednu "svou" publikaci dostane zdarma každý okresní a městský úřad, obecní úřad dvě stránky tab. OB za svou obec.

B. Publikace výsledků za republiky (ČSFR-ČR-SR)

1. *Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti*. Jde o souhrnné údaje získané sumarizací dat za okresy (viz A.1), cena 140,- Kčs.
2. Republiková publikace *se sumarizací údajů za obce a sídelní lokality* podle typů a velikostních skupin (údaje získané sumarizací dat za okresy - viz A.5.), cena 60,- Kčs.
3. *Podrobné údaje za obyvatelstvo* - rozsah 210 stránek, cena 140,- Kčs.
4. *Cenové domácnosti, manželské páry a faktická manželství* - rozsah 219 stránek, cena 145,- Kčs.
5. *Podrobné údaje o bytech* - rozsah 154 stránek, cena 105,- Kčs.
6. *Plodnost žen* - rozsah 128 stránek, cena 90,- Kčs. Podrobné zpracování údajů o plodnosti žen (počet živě narozených dětí celkem a z nynějšího manželství - podle věku, rodinného stavu a dalších charakteristik).

Publikace B.3-B.5. navazují podrobnějším tříděním ve 2. a 3. stupni na data v souborné publikaci B.1.

7. *Dojížděka do zaměstnání*. Podrobné bilanční a kombinační zpracování údajů o dojížděce mezi okresy (počty dojíždějících, směry dojížděky). Publikace bude vydána za celou ČSFR v rozsahu zhruba 200 stránek. Za každý okres budou dále vydány 4 sady tabulek (2 za struktury vyjíždějících z obcí, 2 za struktury dojíždějících do obcí); tyto tabulky budou až z republikového zpracování, tedy později než proběhne běžné

okresní zpracování. Stránkový rozsah ani ceny nebyly dosud stanoveny.

Publikace budou vydávány postupně podle průběhu zpracování za okresy, proto případné objednávky publikací za okresní soubory dat je nutné zaslat co nejdříve; republikové publikace stačí objednat do konce července 1992. Objednávky přijímají:

Informační servis FSÚ, Sokolovská 142, 186 13 Praha 8.

Informační servis ČSÚ, Sokolovská 142, 186 04 Praha 8.

Informační servis SŠÚ, Miletičova 3, 824 67 Bratislava.

(Podle druhu publikace: FSÚ publikace za ČSFR, ČSÚ publikace za ČR a její okresy, SŠÚ publikace za SR a její okresy).

Obsahově obdobné publikace s daty sčítání 1980 jsou k nahlédnutí na okresních odděleních ČSÚ a SŠÚ. Xerokopie dat za jednotlivé obce budou poskytovat okresní oddělení, nikoli ústřední statistické orgány (ty jen za celé okresní soubory obcí).

Ústřední statistické orgány budou schopny poskytnout všechny zpracované a v publikacích vydané výsledky sčítání také na nosičích dat (*disketách*), nikoli však individuální údaje. Technické podmínky předávání dat tímto způsobem a ceny nebyly dosud stanoveny; informace podají později informační servisy všech tří statistických úřadů.

Na podzim 1992 začnou vydávat okresní oddělení ČSÚ *okresní analytické publikace* s hlavními údaji za okres, jeho města a obce, provázenými analýzou dat v návaznosti na sčítání 1970 a 1980 a metodickou částí (obdobu publikací ze sčítání 1970 a 1980). Podle předběžných úvah bude stát každá tato publikace 50,- až 60,- Kčs. Publikace za kraje budou zaměřeny na mezikrajská a meziokresní srovnání, rozsah ani ceny nebyly zatím stanoveny. Tyto publikace je vhodné si zajistit u příslušného okresního oddělení resp. krajské správy Českého statistického úřadu, celý komplet objednat v Informačním servisu ČSÚ.

V první polovině roku 1993 vydá SEVT resp. ŠEVT *Statistický lexikon obcí* (České-Slovenské) republiky s hlavními výsledky sčítání za obce, části obcí a základní sídelní jednotky. Každý z obou samostatných svazků bude třeba objednat předem. Milan Kučera

Místní demokracie - informace o mezinárodním srovnávacím výzkumu

Projekt výzkumu "Místní demokracie" je součástí výzkumného programu Sociologického ústavu ČSAV, zaměřeného na sociální a politickou transformaci místních společenství v České republice po pádu komunistického režimu v roce 1989 a finančně podpořeného grantem ČSAV. Soustřeďuje se na oblast místní správy a samosprávy.

Podnět k uspořádání mezinárodního srovnávacího výzkumu místních samosprávných orgánů vzešel v roce 1990 z prostředí výzkumného projektu Fiscal Austerity and Urban Innovation (FAUI), jehož koordinátorem je T. N. Clark z univerzity v Chicagu. Účastníci pracovního setkání projektu FAUI v Radziejowicích (Polsko) v dubnu 1990 se stali jádrem mezinárodního týmu pro realizaci zamýšleného projektu. Finanční prostředky byly získány za pomoci Norwegian Research Council for Applied Social Science (NORAS) ze zvláštního programu norské vlády pro východní Evropu. Projekt záhy nabyl konkrétní podoby: k projektu Local Democracy and Innovation (LD&I) byly pozvány výzkumné týmy z Maďarska, Norska, Polska, Slovenské a České republiky (SoÚ ČSAV); koordinátorem se stal Harald Baldersheim z Norwegian Research Center in Organization and Management v Bergenu. Projekt je otevřený vůči projektu FAUI. Má dvě stránky: jedna sleduje komparativní perspektivu, druhá reflektuje to, co je pro jednotlivé země jedinečné.

Předmět výzkumu. Zákon ČNR č. 367/1990 Sb. o obcích nově ustavil orgány samosprávy na místní úrovni. Komunální volby v listopadu 1990 dosadily do těchto orgánů konkrétní osoby. Účelem výzkumu je získat sociologicky relevantní a mezinárodně srovnatelné poznatky o nových samosprávných orgánech ve městech a obcích, o jejich činnosti a problémech. Výzkum sleduje následující okruhy problémů:

1. Sociální charakteristiky místních představitelů:

- jejich demografický, sociální a politický profil,

- kontinuita vzhledem k období před rokem 1990,
- lokální vazby a územní identifikace místních představitelů,
- jak místní představitelé definují své role,
- očekávané schopnosti a vlastnosti místních představitelů,
- základní hodnotová orientace místních představitelů,
- základní politická orientace místních představitelů.

2. Vztahy občanů k místním orgánům a místním představitelům:

- jak občané definují role místních představitelů,
- jaký mají místní představitelé ve svých obcích důvěru,
- názory na reprezentativnost zastupitelstev,
- informovanost o složení zastupitelstev,
- jakým způsobem získávají členové zastupitelstva informace o potřebách a přáních občanů.

3. Vztahy mezi místními orgány navzájem a mezi nimi a dalšími institucemi:

- jaké jsou vztahy mezi volenou profesionální složkou místní správy,
- vztahy mezi místními orgány a dalšími institucionálními subjekty společenského a politického života v obcích (politickými stranami, společenskými organizacemi, spolky, podniky apod.),
- vztahy mezi místními a okresními orgány.

4. Reakce místních orgánů a občanů na nové ekonomické a finanční podmínky (faktické a předpokládané reakce):

- jaké volí místní orgány úsporné strategie,
- výdajové preference obcí,
- strategie místního ekonomického rozvoje,
- postoje k privatizaci.

5. Názory na prioritní problémy měst a obcí.

6. Postoje k některým systémovým otázkám místní samosprávy:

- názory na rozsah působnosti obcí a na jejich využití,
- názory na možnost regionální samosprávy,
- spokojenost s místní samosprávou a hodnocení vývoje.

7. Názory na mocenské vztahy v obcích.

8. Participace občanů:

- postoje k místní politice,
- účast v obecních volbách, důvody neúčasti,